

INLÅST I LÄSNINGEN

Anna Hallbergs poesi är upptagen av läsaren. När den är som bäst ger den rum för tanken att vila i. Men den prövar även gränsen mellan läsarens frihet och textens tvång. Mikaela Blomqvist recenserar hennes nya diktsamling och känner sig obekvämt. *Under tiden* gör läsaren slarvig, impressionistisk och självupptagen skriver hon i veckans upplaga av Örnen och Kråkan.

Lyssna på recensionen? Klicka på pilen!

Anna Hallbergs sjunde diktsamling *Under tiden* är delad i tre sviter: Rum, Punkt och Streck. Den första är fragmenterad, den andra är centrallyrisk och den tredje är berättande prosa. Skiljaktigheten i form ger läsandet en ryckig rytm. Där de enskilda raderna och de utspridda orden i Rum medför ett högt men oberäkneligt tempo, stannar man upp inför de vertikalt ordnade dikterna i Punkt. Dubbelradiga Streck manar ögat att söka sig fram och tillbaka över sidan i jämn och behaglig takt. Skillnaden i form motsvarar också sviternas ämnen: det splittrade vardagslivet, den hemska stillhet som är döden och en ideal, metaforisk lunk. Det tycks mig som att det övergripande temat i *Under tiden* är tempo, och att detta tempo inte gestaltas på sidorna utan i läsakten.

Boken kräver att läsaren underkastar sig, och att hon fyller i. Vad händer om jag inte vill delta? Jag letar efter objektiva hållpunkter för min läsning och finner få. Dikten är undflyende, medvetet vag. Det gäller framför allt bokens första svit Rum som varvar vardag (moderskap, barn) med mörk desperation ("jävla pedofiler. allihop/ jag knullar era skrumpna rövar.") och nykter metadikt. På bokens första sida uppger jaget att allt rör sig, hon letar efter något som står stilla. Följande dikt radar upp "…/ silvertejp. elskåp. tornsvängkranar. metallgem./ [hakparanteser]".

Möjligen är det att betrakta som verktyg för det konstnärliga grovjobb det talas om på sidan efter; genom sviten används att bygga som en bild av skrivandet. Ensamma ord och fraser uppträder lite var som helst på pappret. Man anar en poets konturlösa, grå vardag: ”/.../ /förlora. läsa. återhämta. skriva. hoppa./.../” eller ”/.../ mjölk. kaffe. cigaretter. knäckebröd. /.../” Punkten återkommer flitigt, som en språkets spik.

Skiljetecknet hindrar diktens framfart, försöker nagla fast orden, medan dess fragmenterade karaktär hela tiden manar läsaren att skynda vidare. Diktjaget ter sig ibland som en slags belackare ”komigenkomigen. vem. har. någonsin. *älskat./nån*”. Mycket riktigt placerar Rum läsaren i samma position som den olyckligt förälskade: man hänger efter och tar vad man kan få, tolkar och övertolkar, ”varför hjälper du mig inte?/ Jag hjälper dig inte.” lyder en dikt, osäkerheten och förvirringen är stor. Läsaren lämnas ensam, i beundran eller irritation. Ibland slår dikten över i en retsam lek med den bekännande litteraturen: ”att varje biografisk utsaga är svek. omöjlighet.” står det på en sida. På nästa överbevisar jaget påståendet med den ensamma raden ”jag har ett namn. en kropp. en historia.” Följande sida ger oss verkligen ett namn, apart och arbiträrt: ”annie lennox.” En lätt lavett på läsarens dumma huvud.

Utsagorna om berättelse och sanning i Rum, där jaget uttrycker stor tvekan inför båda företeelserna, fungerar delvis som en förberedelse för de koncentrerade sorgedikterna i Punkt. I dem framstår det alltjämt vaga och allmänna som ett uttryck för en av döden urholkad tillvaro: ”din uppfällda käke, tom/ det är lika nytt som regn/ jag äter något slags mat/ det märkvärdiga/ att din mun inte stängs/ inte öppnas”. Dikten kan med fördel jämföras med en ur den föregående delen där det stundtals ursinniga jaget önskat sig ett rum att vistas i ”/.../ en jävla grav spegling något hålrum åtminstone/ munnen en annan munhåla finns det inte något att/ lägga sig/ inuti”. Den tomma, kringirrande olyckan (som har utspelat sig lika mycket i den övergivna läsaren som på sidorna) förbyts i klar, begriplig sorg. Dikten riktar sig inte längre direkt till läsaren utan till ett ”du”. Läsaren kan då antingen acceptera tilltalet och identifiera sig med den döda, eller upprätta distans till dikten och betrakta den utifrån. Intressant ur detta perspektiv är att det du som tilltalas förblir undflyende, i analogi med första svitens misstänksamhet mot den biografiska utsagan. Den döda tycks omväxlande vara en mor, ett barn, en vän och en älskare. Trots skiftningarna får dikten genom duet ett objekt, och blir därmed bildrik och meddelsam:

**sen du dog går dagarna långsammare
det är nåt med tiden som inte fungerar
ryckiga språng, gula stopp jag hittar min hand på en hylla
innan jag inser att den är min
också orden blir färre, lösare
de håller inte tag
och jag har svårt att vrida upp locket
våra meningar är söndertvättade resåren sladdrig
men mjuka och sköna om innebörden,
som vi föralldel har glömt
precis som jag också tappat bort
att det inte längre är vi**

Värt att notera är hur metaperspektivet kvarstår. Den långsamhet som första raden berättar om är också diktsvitens, handen som jaget förlagt på en hylla ter sig på ett märkligt sätt också förlagd i själva dikten. De halvt genomdrivna och delvis motsatta metaforerna – det svåruppvridna locket, de lösa resåren – fungerar som en bild av det otillgängliga och oprecisa men alltjämt inkapslande språket. Möjligen kan dikten också läsas som en beskrivning av den meningsförlust som gestaltas i Rum: tiden som inte fungerar, de ryckiga sprången, konturlösheten som en hämnd på det språk som ändå aldrig fullt ut förmår att fånga en människas särskildhet.

Samlingens sista svit Streck följer just en enskild, namngiven människa: Linnéa. Hon går långsamt en rak väg, från en kyrkport mot ett hav. Meningarna löper i två rader från kant till kant över sidorna, texten bildar därmed själv en linje att följa. Tonen är förtröstansfull: ”Det går att gå och kroppen vet ju själv hur den ska göra när den växeldrar mellan senor och leder och muskler och skelett. Det hänger ihop i en mjuk mekanik, funktionsenligt samverkande i alla delar.” Eller något senare ”Solen håller sin hand över henne och jorden brer ut sin stig som det inte är något märkvärdigt med. Den ligger på marken hela vägen och hur hon än sätter sina fötter så är den där och tar emot.” Det hela ska naturligtvis läsas som en metafor, den utmätta tiden är en utstakad linje, omöjlig att avvika från. Där punkten dominerar i första delen återkommer här istället ordet ”och”. Det ena läggs till det andra och binds samman, steg för steg. Det i Hallbergs dikt vanligen förekommande våldet är här bara märkbart i sin frånvaro. Linnéa går med torson öppen och slagen uteblir. Det är en trevlig och enkel utopi, tills allt avslutas med en oförklarligt uppdykande hare.

Kanske ska den läsas som en gest, en axelryckning. Där Rum ger uttryck för affekter och Punkt för känslor, så tecknar Streck en sorts liknöjdhet. Naturligtvis är också det en fråga om tempo – det hastigt uppblossande, det besinnat varaktiga, det lätta vidarevandrandet. Distansen ökar allt efter som. Det är skickligt genomfört och *Under tiden* är intressant, som artefakt. Mer tveksam är jag till hur boken genom sina många ellipser låser in läsaren i den egna upplevelsen. Visserligen arbetar Hallberg alltid aktivt med läsakten men när hennes poesi är som bäst upprättar den ett utrymme för tanken att vila i, direkt på baksidan. Som i *Ljusgrönt och aska* från 2014 där titelns två, tillsynes omaka ord binds samman genom tre parallellt löpande dikter. *Under tiden* blir dessvärre aldrig till en sådan plats. Man kan ta med sig vackra enskildheter och drabbande meningar ur dikterna, men sammanhanget tycks i allt för hög grad vara beroende av vad som uppstår inom mig. Om jag sedan ser efter på pappret finns inte något som liknar min tanke där. Och samtidigt, vad kan man göra med en dikt som

**då.
men nu.**

om inte fylla ut? Antingen läser man lydigt och anar en värld bortom de tre orden, så mycket större genom den närmast parodiska ordknappheten – dikten tycks anspela på allt som inte står där. Eller så förkastar man den, läser vidare och minns bara det man tycker om. Jag är inte bekväm i någon av positionerna, båda gör

läsaren slarvig och impressionistisk, självupptagen. Det är egenskaper som poesin bör bekämpa, inte främja.

Under tiden

Anna Hallberg

Albert Bonniers, 2020

Författarfoto: Caroline Andersson